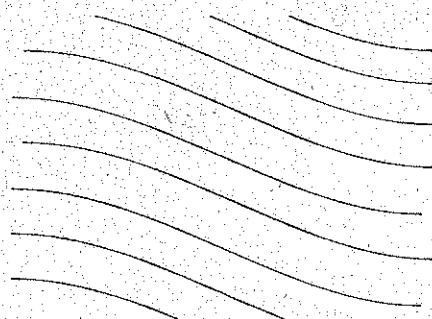

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

JUL.-AVG. 1996/7-8

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Beseda nove direktorice Andragoškega centra ● Uspešna in odmevna predstavitev ● Izobraževanje brezposelnih v letu 1995 ● Vloga vseživljenjskega učenja v učeči se družbi ● Prihodnje strategije za vseživljenjsko učenje kot porabo ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● DOBA na delovnem obisku v Angliji ▲ NOVA KNJIGA ● International Encyclopedia of Adult Education and Training ▲ IŠČEMO PRAVE IZRAZE ● Učeča se družba ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Pouk branja z vidika prenove ● Strokovno v formalnem in neformalnem izobraževanju odraslih ● Obvladovanje in uravnavanje ekonomskega prehoda ● Ustvarjanje novih obetavnih področij ● Vseživljenjsko učenje ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI

RFC-822: saec@guest.arnes.si

DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Beseda nove direktorice Andragoškega centra Republike Slovenije

Mnogi od Vas ste z nami živeli in spremljali delovanje našega centra od ustanovitve do danes. Bili ste z nami, ko smo ustvarjali in oblikovali Andragoški center Slovenije v institucijo za razvoj in pospeševanje izobraževanja odraslih. Lahko rečemo, da smo skupaj dosegli marsikaj.

Tako kot nas uči življenje, ki ga živimo, in področje dela, ki ga opravljamo, je naša stalnica spremenljivost in tega se vsi zavedamo. Po petih uspešnih letih delovanja odhaja na področje, katero si je ves čas želel, tudi naš dozdajšnji direktor, dr. Zoran Jelenc. Vendar ostaja z nami, da nam bo še naprej pomagal sooblikovati Center, to pot v malo drugačni vlogi: prevzema vodenje razvojno-raziskovalnega središča in vzgojo ter izobraževanje mladih andragogov in andragoginj.

Na njegovo mesto prihajam mag. Vida A. Mohorčič Špolar in prevzemam težavno vlogo direktorice Centra. Težavno zato, ker bom nasledila takega direktorja, kot je bil dr. Zoran Jelenc. Verjemite, ne bo mi lahko. Vendar upam, da me boste v naših prizadevanjih za razvoj, pospeševanje in raziskovanje izobraževanja odraslih podprt tudi vsi, ki ste nam že doslej stali ob strani. Prepričana sem, da bodo naša skupna prizadevanja plodovita.

Želim vam prijeten dopust in novih moči za izzive, ki nas čakajo.

S prisrčnimi pozdravi,

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar,
direktorica

Sejem Učila '96 in Dnevi slovenskega izobraževanja '96

Uspešna in odmevna predstavitev

Prijetni majski dnevi so že daleč za nami, a najbrž nam ne boste zamerili, če se v tem muhatestem poletju spomnimo našega skupnega nastopa na sejmu Učila '96 in na Dnevih slovenskega izobraževanja '96. Tudi letos ste se mnogi odzvali povabilu Ministrstva za šolstvo in šport ter soorganizatorjev, med katerimi je tudi Andragoški center RS. Sejemska prireditev Dnevi slovenskega izobraževanja ni več le predstavitev našega dela, temveč vse bolj tudi priložnost za srečanje ter menjavo zamisli in uspehov.

Tako kot pretekla leta je tudi letos Andragoški center RS predstavil svojo dejavnost ter organiziral in usklajeval predstavitev drugih institucij za izobraževanje odraslih. Izobraževanju odraslih je bilo letos namenjeno 260 kvadratnih metrov razstavnega prostora v hali C, to je za dobro desetino manj kot lani. Kljub hudi časovni stiski so

se razstavljavi dobro pripravili. Z izvirnimi in dodelanimi nastopi izobraževalcev odraslih so dodali Dnevom slovenskega izobraževanja pridih aktualnosti.

Novost letošnje predstavitve so bili celodnevni nastopi štirih slovenskih občin pod skupnim naslovom Slovenija - učeča se dežela. To je bila prva izmed akcij, ki jih v evropskem letu vseživljenjskega učenja spodbuja in uskljuje Andragoški center RS.

Na razstavnem prostoru, ki je bil namenjen izobraževanju odraslih, se je letos poleg Andragoškega centra RS predstavilo **68 izobraževalnih organizacij in društev** iz vse Slovenije. Vse dni je razstavljalo 20 razstavljalcev, kar 48 izobraževalnih organizacij in društev se je predstavilo v sklopu predstavitve občin. Letos ni bilo razstavljalcev iz tujine. Kljub zanimanju nekaterih institucij in posameznikov iz tujine nam ni uspelo zagotoviti njihove udeležbe, ker so bili pogoji sodelovanja do zadnjega nejasni. V obsejemskem programu je bilo izpeljano **18 strokovnih predstavitev oziroma delavnic**, 36 nastopov pa so pripravile organizacije in društva pod skupnim naslovom Slovenija - učeča se dežela.

Iz občine Ormož lahko posebej opozorimo na organizirano učenje plesa, učenje za vzdrževanje osnovnih temeljnih funkcij ter prikaz vinogradniških običajev na podlagi raziskav in učenja. Velik odmev je imela predstavitev dela študijskega krožka v Središču ob Dravi in Središča za samostojno učenje, ki deluje v prostorih Ljudske univerze Ormož. V predavalnici je dr. Jože Bešvir prikazal oblike, metode in vsebino izobraževanja vinogradnikov in vinarjev.

Predstavitev občine Tržič bi lahko naslovili Plezamo-jadramo-smučamo-raziskujemo. S predstavitvijo projekta o rodovnikih, počitniških delavnic in študijskih krožkov so nam spregovorili predvsem o učenju in menjavi raznih spremnosti. Prav to dokaj "eksotično" znanje in spremnosti skušajo približati čim širšemu krogu ljudi in jih pritegniti v običajno izobraževalno in siceršnjo ponudbo.

Izobraževalci iz občine Trebnje so prikazali celosten projekt Trebnje zdrava občina in občina dobrih medčloveških odnosov ter dejavnost Društva za zdravje in sožitje v družinah. V predavalnici je mag. Marko Koščak govoril o pomenu izobraževanja pri urejanju podeželja. Posebna pozornost je bila namenjena otrokom, študentom, pa tudi Romom z demonstracijami učnih ur. Center za izobraževanje in kulturo Trebnje je predstavil izobraževanje na daljavo. Bogato predstavitev so končali z nastopom KUD-a Svoboda Mirna z naslovom Godovanje.

Iz mestne občine Maribor se je poleg številnih razstavljalcev posebej predstavila Via s knjigo Sodelovanje in organiziranje, Kmetijski zavod Maribor je prikazal enega svojih izobraževalnih programov na temo Negovanje drevja. Zelo zanimiva sta bila demonstracija izobraževalnega programa Nastopanje v javnosti (Šola za govor BAŠ) in predstavitev dejavnosti Centra zdravo mesto. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše nam je predstavil Šolo kakovostnega življenja, Območna gospodarska zbornica pa svojo ponudbo izobraževanja ob uporabi računalniške simulacije.

Andragoški center RS je organiziral tudi omizje z naslovom Učeča se mesto, v katerem so sodelovali župani sodelujočih občin.

Na predstavovah se je ustavljalo zelo veliko ljudi. Predstavitev Slovenija - učeča se dežela je bila vsebinsko izredno bogata. Kljub izredno skromnemu denarju, ki je bil na voljo v ta namen, in pomanjkanju časa za pripravo smo bili priča izredno

organiziranim in domiselnim predstavitevam. V posameznih občinah so izrabili to redko priložnost predstavitev na osrednji slovenski izobraževalni prireditvi in povezali med seboj večino tistih, ki delajo v izobraževanju odraslih. Tem so se pridružili tudi nekateri učitelji otrok in mladine, ki so navdušeni nad konceptom vseživljenjskega učenja. Temu je želel nameniti posebno pozornost organizator, in tako občinam Ormož, Tržič, Trebnje in mestni občini Maribor podelil priznanje za odmevno prestavitev na Dnevih slovenskega izobraževanja '96.

Letošnji nastop izobraževanja odraslih lahko v marsičem primerjamo z lanskim. Možnosti za predstavitev se žal niso bistveno izboljšale. Pridružujemo se mnenju drugih soorganizatorjev prireditve: da pri takem načinu dela napredek ni več mogoč. Ob tako omejenih možnostih posamezniki in organizacije s področja izobraževanja odraslih ne moremo uresničiti ciljev, ki so usmerjeni čedalje bolj tržno. Za predstavitev in ponudbo izobraževanih ciljev je treba omogočiti nazorno podajanje izvirnosti in novosti. Če hočemo navezati stike s posameznikom, potrebujemo prostor, ki bo omogočal dejavno predstavitev.

Kakor koli, izpeljali smo zelo bogato prireditvev. Izobraževanje odraslih je imelo letos zelo velik odmev. Pri tem naj omenimo zanimanje in obisk na razstavnem prostoru in v predavaonicah, še posebno pa veliko pozornost, ki so jo prireditvi namenjala javna občila. Posebej je treba poudariti bistveno zboljšanje kakovosti predstavitev, ki so jo letos dosegli posamezniki in organizacije iz lokalnih skupnosti. V vse to je bilo vloženo veliko truda in pripravljenosti za sodelovanje. Tako uspela prireditvev nam je v letu vseživljenjskega učenja v spodbudo. Mnogi so si pridobili izkušnje in zamislili za prireditve, ki bodo še potekale v evropskem letu vseživljenjskega učenja.

Darko Mali, ACS

Izobraževanje brezposelnih v letu 1995

V Novičkah vsako leto, ko izide letno poročilo Republiškega zavoda za zaposlovanje, predstavimo podatke o vključevanju brezposelnih v izobraževanje. Poročilo za leto 1995 je izšlo aprila 1996, zato s podatki že nekoliko zamujamo, a menimo, da bodo ti zanimivi za marsikoga, ki si jih ni ogledal v omenjenem poročilu. Podatke za leto 1995 bom osvetlila tudi s primerjavo vključevanja brezposelnih v izobraževanje v preteklih letih.

Podlaga za nadaljnji prikaz izobraževanja brezposelnih bo preglednica o vključenosti brezposelnih v izobraževanje, objavljena v letnem poročilu 1995 (Republiški zavod za zaposlovanje, Poročilo za leto 1995, str. 59).

Preglednica: Vključeni v izobraževanje po skupinah programov za leta 1993, 1994 in 1995

	1993	% v vseh brezp.	1994	% v vseh brezp.	1995	% v vseh brezp.
Funkcionalno spopolnjevanje	9.282	7,2	5.550	4,3	10.290	8,5
Izobraževanje	2.700	2,1	1.312	1,0	2.224	1,8
Uspôsabljanje z delovnim razmerjem	3.954	3,1	2.555	2,0	2.753	2,3
Usposabljanje brez delovnega razmerja	1.062	0,8	315	0,2	283	0,2
Programi USO	965	0,7	1.036	0,8	906	0,7
Vsi vključeni	17.963	13,9	10.768	8,5	16.456	13,5
Povprečno število brezposelnih	129.087	100,0	127.056	100,0	121.483	100,0

Iz podatkov v preglednici razberemo, da se je delež brezposelnih vključenih v izobraževanje v letu 1995, v primerjavi s prejšnjim letom, povečal (z 8,5% v letu 1994 na 13,5% v letu 1995), vendar je še zmeraj za nekaj desetink nižji od leta 1993; tedaj je bil v primerjavi z letom 1992, ko je bilo v izobraževanje vključeno okrog 10% brezposelnih, delež spodbudno večji (13,9% v letu 1993).

Leto 1994 je bilo res slabo leto glede možnosti za vključevanje brezposelnih v izobraževanje, saj je bilo to vključevanje zaradi denarnih omejitev kar nekaj mesecev ustavljeno. Posledica tega je bil nižji delež brezposelnih, vključenih v izobraževanje, kot v prejšnjem letu, očitno pa to ni spodbujalo celotnih potreb po vključevanju brezposelnih v izobraževanje v prihodnjem letu. Zaostanek v letu 1994 je prav gotovo vplival na nekatere prednostne vključitve brezposelnih v izobraževanje v letu 1995. Prav zaradi težav v letu 1994 bi nekako pričakovali, da se bo delež vključenih brezposelnih v izobraževanje bistveno povečal (da bi bilo tako zadoščeno nujnim potrebam iz leta 1994 in seveda vsem potrebam po prednostnem seznamu v letu 1995). Žal lahko še zmeraj sklepamo, da je obseg vključevanja brezposelnih v izobraževanje bolj odvisen od denarja, ki je na voljo med sredstvi, namenjenimi

delovanju služb za zaposlovanje in njihovim programom, ter da so izražene potrebe po izobraževanju drugoten element - kot se določijo sredstva, se odloča o možnostih za izpeljavo izobraževanja. Tako se še zmeraj bolj gasijo najnujnejše potrebe, manj pa se lahko vpisujejo brezposelní v izobraževalne programe, ki imajo dolgoročnejše učinke ali učinke po nekem daljšem obdobju tovrstnega izobraževanja - npr. daljši programi izobraževanja, programi izobraževanja, ki se dopolnjujejo in - vzporedno z daljšim izobraževanjem - zagotavljanje denarne pomoči brezposelnim za preživljvanje med izobraževanjem, npr. programi za psihosocialno rehabilitacijo dolgotrajno brezposelnih ipd. Res je, da se že sedaj vpisujejo brezposelní tudi v pravkar naštete programe izobraževanja, vendar še zmeraj v manjšem obsegu, kot pa kažejo potrebe po tovrstnem izobraževanju. Čeprav se je število brezposelnih v zadnjih treh letih malce zmanjševalo, pa še zmeraj ostaja izobrazbena sstava brezposelnih neugodna glede na potrebe na trgu dela, povečujeta se delež dolgotrajno brezposelnih in delež starejših brezposelnih. Tako postajajo nekatere skupine brezposelnih še bolj odrinjene na obrobje družbenega dogajanja, pogosto tudi na obrobje normalnega - človeka vrednega preživljavanja.

Podatki iz preglednice kažejo še tole zanimivost: razmerje vključenih po posameznih vrstah programov izobraževanja v preteklih treh letih ostaja približno enako. Tudi v letu 1995 so torej prevladovali programi funkcionalnega izobraževanja, sledili so programi usposabljanja z delovnim razmerjem, nato programi "izobraževanja" - v to kategorijo so se uvrstili programi za pridobitev izobrazbe - zavodi za zaposlovanje financirajo brezposelnemu npr. zadnji letnik izobraževanja za pridobitev izobrazbe, če mu manjka do dokončanja izobraževanja le še ta letnik bodisi npr. za pridobitev drugega poklica (prekvalifikacija), sledijo pa še programi USO in programi usposabljanja z delovnim razmerjem.

Leta 1995 so imeli pri vključevanju v izobraževanje prednost iskalci prve zaposlitve, dolgotrajno brezposelní, iskalci zaposlitve brez strokovne izobrazbe in starejši brezposelní. Še bolj pa je bila v zadnjem letu namenjena pozornost celostni obravnavi brezposelnega. Iz zornega kota izobraževanja to pomeni, da se brezposejni vključujejo v izobraževanje v skladu z načrtom poklicne poti in smotrnostjo izobraževanja glede na zaposlitvenih možnosti. Na svetovalce zavodov za zaposlovanje pa podelamo strokovno utemeljeno potrebo, da naj bodo pri usmerjanju brezposelnih v izobraževanje pozorni, da ta vidik, t. j. možnost takojšnje zaposlitve po izobraževanju, ne bi prevladal v celotni strategiji in izpeljavi izobraževanja brezposelnih. Vemo namreč, da potrebujete brezposelní tudi tiste vsebine izobraževanja, ki ne pripeljejo zmeraj neposredno v zaposlitev, so pa velikokrat prvi pogoj, da je brezposelni sploh motiviran in pripravljen - zmožen tega, da se vključi v izobraževanje, dostikrat pa tudi, da se izobražuje sam; to pripomore k ohranjanju psiho-socialne dejavnosti, ki jo posameznik potrebuje, da ne ostane na obrobu, in da se ne izgubi v množici "odpisanih", temveč se mu v nekem daljšem obdobju, tudi ob lastni dejavnosti omogoči, da znova postane dejaven, bodisi kot zaposlenec ali pa kot sodelavec v kakršnikoli drugi obliki delovanja.

Z zanimanjem že čakamo podatke, ki bodo pokazali stanje v prvi polovici tega leta. O tem vas bomo najverjetneje obvestili v septembrski številki Novičk.

Mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Vloga vseživljenskega učenja v učeči se družbi

Evropska pobuda za vseživljensko učenje (European Lifelong Learning Initiative ELLI) je v sodelovanju z Inštitutom za vseživljensko učenje Dipoli (Lifelong Learning Institute) in Univerzo za tehnologijo v Helsinkih (Helsinki University of Technology) od 17. do 20. julija letos priredila mednarodni posvet na temo Vloga vseživljenskega učenja v učeči se družbi (Implementing Lifelong Learning in the Learning Society). Pri pripravi programa so organizatorji tesno sodelovali tudi z nekaterimi mednarodnimi organizacijami, npr. z Evropskim združenjem za raziskovanje učenja in učiteljev, Evropskim združenjem univerz, Združenjem sindikatov idr. Posvet je pritegnil 360 udeležencev z vsega sveta, da so podali svoja mnenja in sodelovali pri oblikovanju strategije vseživljenskega učenja.

Vsebinska zasnovanost letošnjega posveta je nadaljevala in dopolnila načelo Evropske pobjude za vseživljensko učenje, ki pri razvoju družbe in njenih subjektov zahteva nove možnosti za učenje na državni in lokalni ravni. Izzivi pri oblikovanju učeče se družbe zajemajo vse družbene subjekte, npr. posameznika, organizacije, subjekte na trgu dela, sindikate in celo politične oblasti, ki sodelujejo pri oblikovanju novih stališč, vrednot in načinov vedenja in sprejemanja resničnosti.

Na letošnjem posvetu je bila posebna pozornost namenjena učeči se organizaciji (Learning Organization), in sicer predvsem zato, ker bo organizacija kot temeljna družbena enota in poglaviti subjekt razvoja na začetku naslednjega stoletja uspešna le, če bo zmožna prenašati ustvarjalnost in uresničiti učne procese v vsakdanji praksi. Organizacijam se dandanes nenehno spreminja delovno okolje, preoblikujejo se delovne naloge, nenehno primanjkuje časa, reševati morajo nove probleme imajo pa tudi veliko potreb po prilagajjanju in prenavljanju. Nova učna strategija bo morala biti potemtakem usmerjena v prilagajanje zunanjemu okolju, upoštevala naj bi novo tehnologijo ter znova definirala učne procese, vsebine in vlogo posameznika pri tem. Učenje torej ne bo preprosto absorbiranje informacij, temveč bo zahtevalo in ustvarjalo prostor za nove načine vedenja in razmišljanja.

Iz take zasnovanosti so izhajali tudi temeljni cilji posveta. Tako naj bi:

- razvili strategijo in akcijske projekte za spremenjanje Evrope v vseživljensko učečo se celino,
- ugotovili, kako bi bilo mogoče izpeljati vseživljensko učenje v organizacijah,
- podali rešitve za razvoj organizacij s posameznimi možnostmi za učenje,
- oblikovali nove strukture, ki bi podpirale razvoj učečih se organizacij,
- podprli evropske in širše mreže vseživljenskega učenja pri nadalnjem razvoju tega področja in njegovem sodelovanju pri oblikovanju sodobnih sprememb v družbi.

Posvet je obravnaval šest tematskih sklopov, in sicer:

Nova evropska delovna mesta. Evropska celina ima nove tekmice, ZDA, Azijo, zato se mora prilagoditi okoljem in pripraviti ter usposobiti zaposlene za odločanje, tako

da bi postali vsaj enakovredni tekmečem. Ta potreba se zrcali v vseh tipih organizacij - šolah, univerzah, inštitutih za izobraževanje odraslih ter strokovnih združenjih, lokalnih in nacionalnih vladah. To je bila tudi izhodiščna teza pri načrtovanju delovnih mest za 21. stoletje, ugotavljanju učnih potreb za nova delovna mesta in razčlenbi evropskega trga dela.

Učeča se organizacija v učeči se družbi. Učeča se organizacija postavlja v ospredje zadovoljitev potreb vsakega posameznika v skladu s cilji organizacije. Takšna organizacija se po eni strani povezuje s podjetništvo in industrijo, po drugi strani pa je povezana z univerzami, vladami, s šolami in skupnostmi ter z drugimi ustanovami, ki podpirajo posameznikovo učenje. Izhajajoč iz takšne podmene je problematika obravnavala definicijo organizacije, oblikovanje podjetništva, učnih mrež, učnih skupnosti in novega partnerstva v Evropi.

Razumevanje in usmerjanje sprememb. Zaradi potreb po nenehnem spremenjanju v organizacijah je treba posebej obravnavati vlogo vodilnih oseb in drugih zaposlenih v industriji, visokem šolstvu, lokalni in državni vlasti pri doseganju razvoja in ciljev organizacije. Poudarek je bil na: spremembah pri odločanju, uresničevanju sprememb, razvoju splošne učne kulture in individualnem razvoju kot ključnem dejavniku za ugotavljanje, spremenjanje in usmerjanje učnih potreb v učeči se družbi.

Vseživljenjsko učenje so spretnosti, vrednote in kompetence v Evropi. Evropska pobuda za vseživljenjsko učenje obravnava razvoj človekovih zmožnosti pri sprijemjanju novega znanja, spretnosti, vrednot in razumevanju, povezanim z razvojem ustvarjalnosti in veseljem do uresničevanja vseh vlog v družbi. Zato je zelo pomembno razviti pozitivne vrednote in stališča pri posameznikih, organizacijah in narodih. Tematika se je osredotočila na razvijanje vseživljenjskih spretnosti v učeči se družbi, zadovoljevanje potreb, ki se nanašajo na nova delovna mesta, razvoj novih struktur učenja, usposabljanje, povečanje zaposlenosti in samozaposlenosti v Evropi.

Nove učne metode. Nova informacijska tehnologija odpira možnosti za fleksibilno učenje, učenje na daljavo, organizirano samostojno učenje idr. Uporaba sodobne tehnologije omogoča, da postane učenje dostopno in stvarno pri zadoščanju posebnih učnih potreb. Nove učne metode zahtevajo ne le razvoj in uporabo sodobnejše tehnologije, temveč tudi načrtovanje strategije za razvoj učnih potreb, programov in evropske mreže za razvoj izobraževanja odraslih ipd.

Razvoj skupne vizije. Cilj evropske pobude je razviti strategijo, ki bi omogočila sodelovanje in tekmovanje z enakopravnimi partnerji. To bi temeljilo na razvoju učečih se mest in skupnosti, razvijanju javnih občil pri širjenju učenja, informacijskih središč, obravnavanju vseživljenjskega učenja kot evropski naložbi, nalaganju nove odgovornosti vlad, izobraževalnih ustanov, podjetij in različnih strokovnih združenj ter spremenjanju vloge družine, lokalnih skupnosti in posameznika.

Način in oblike dela na posvetu so bili prav zanimivi in poleg plenarnih predavanj, ki so bila zasnovana predvsem teoretično, omogočili tudi seznanjanje in sodelovanje pri preučevanju te problematike na bolj praktični ravni ali z delom v skupinah, delavnicah, na videopredstavah in ogledih. Udeleženci smo se lahko neposredno seznanjali z izobraževalnimi sistemi nekaterih finskih podjetij (Nokia Mobile Phones, SOL, Borealis Polymers, ABB Industry, idr.), ki so s prestrukturiranjem izobraževalne

dejavnosti, preusposabljanjem zaposlenih in z odpiranjem do zunanjega okolja in sprememb postala zelo učinkovita in uspešna v družbi.

Novost letošnjega posveta sta bila učenje in izpeljava učnih dejavnosti na vlaku, ali kot so to poimenovali Finci 'Trainstorming'. Med potovanjem iz Helsinkov do Rovaniemijsa so se v enajstih urah zvrstili: delo z računalniki, delo v skupinah, burjenje duha (brainstorming), v t. i. kulturnem vagonu smo lahko dobili literaturo o značilnostih mest Oulu in Tampere, tam so nam organizatorji skupaj s prebivalci mest priredili prav prijetno dobrodošlico.

Čeprav so udeleženci prišli iz različnih delovnih in kulturnih okolij (univerze, izobraževalni centri, podjetja, svetovalne organizacije idr.), jim je uspelo navezati stike, se pogovarjati, prenašati novo znanje, pokazali pa so tudi, da so dovezni za nove učne metode in oblike dela in tako pripravljeni prispevati k uresničevanju ciljev vseživljenskega učenja.

Jasmina Mirčeva, ACS

Japonska Prihodnje strategije za vseživljensko učenje kot porabo

Z 21. stoletjem bo nastopila 'kokora', doba razuma, duhovnosti, mentalnosti in humanosti. To pomeni tudi prehod od materialističnega načina življenja k slogu, ki poudarja večjo kakovost življenja. Podjetja si prizadevajo za večjo produktivnost in humanost hkrati. In vendar, kako so lahko naložbe usklajene s porabo? Pri sprejemanju prihodnjih strategij bi nam morale učne strategije za porabo omogočati življenje z jasno določenimi cilji.

Delovno življenje na Japonskem

Na Japonskem je delavnik še vedno daljši kot v državah OECD-ja. Leta 1990 so na Japonskem delali na leto skupaj 2124 ur, v ZDA 1948, v Angliji 1953, v Franciji pa 1683. Japonsko Ministrstvo za delo je letos omejilo obseg delovnih ur na 1800 na leto.

Večina Japoncev porabi veliko časa za potovanje na delo zaradi visokih cen zemljišč. 70 odstotkov zaposlenih v državah OECD-ja potuje na delo manj kot 30 minut, 90 odstotkov manj kot eno uro. Komaj 5 odstotkov Japoncev potuje na delo manj kot pol ure, 35 odstotkov od 30 do 60 minut, več kot 80 odstotkov pa od 60 do 90 minut.

V tej deželi pa imajo ne samo daljši delavnik in daljša potovanja na delo, temveč tudi več delovnih dni kot v državah OECD-ja. Na Japonskem delajo 247 dni, v ZDA 226, v Angliji 218 in v Franciji 211. Japonski delavci imajo zaradi tega manj časa za dodatno učenje v prostem času. Večina podjetij ponuja zaposlenim dodatne možnosti za učenje med delovnim časom. Čeprav je bilo veliko truda vloženo v zmanjševanje

delovnih ur, večina zaposlenih zaradi manjših dohodkov zavrača krajši delavnik. Zaradi tega precej manjših podjetij raje zaposluje cenejšo tujo delovno silo.

Med moškimi, stariimi od 18 do 65 let, je manj povpraševanja po učenju. Čeprav je po delovni zakonodaji upokojitvena starost 60 let, večina moških dela do 65. leta. Ob drugi upokojitvi doživi večina moških tretje učno obdobje.

Delovni vzorec japonskih žensk je podoben moškemu. Veliko se jih upokoji, ko zasnujejo družino. Ko otroci odrastejo, je težko znova vstopiti na trg dela za polni delovni čas, zato večina dela krajši čas od polnega. Velike potrebe po učenju so med ženskami, stariimi nad 35 let.

Javne ustanove in kulturni centri navadno ne ponujajo poklicnega izobraževanja. Če želijo ženske pridobiti poklicno kvalifikacijo, se lahko izobražujejo v posebnih poklicnih centrih, kjer programe financira lokalna vlada.

Ponudba in povpraševanje po vseživljenjskem učenju kot porabi

V preteklosti je prevladovala miselnost, da sta uživanje kulturnih dobrin in razvoj kulture namenjena samo zabavi. S podaljševanjem prostega časa ob koncu tedna so se razmere spremenile tako za šolsko mladino kot za odrasle. Ljudje se spopolnjujejo z ustvarjanjem svojega življenjskega sloga, ki temelji na njihovih izvirnih zamislih in zmožnostih.

Učni programi so zelo odvisni od tega, kako jih sprejemajo tisti, ki se učijo. Izследki raziskave o učni zavesti odraslih, ki jo je avgusta 1991 opravil vladni Državni inštitut za raziskovanje izobraževanja, so pokazali, da odrasle najbolj zanima učenje za rekreacijo in prosti čas. Na drugem mestu je bil šport in na tretjem temeljno zdravstveno varstvo. Zanimali so se tudi za računalništvo in svobodno umetnost.

Zdajšnja povprečna življenjska doba je okoli 80 let. Vseživljenjsko učenje se kaže v izvirnih vsakdanjih dejavnostih ljudi v lokalnem okolju. Skupne medgeneracijske dejavnosti, ki bi jih vpeljali na nekaterih učnih stopnjah, bi omogočile prihodnjim rodom, da bi razvili življenjske spremnosti in ohranili kulturo in tradicijo kraja. Učenje kot poraba za otroke in mladino naj bi potekalo po pouku, vsebovati pa bi moralo dejavnosti za utrjevanje značajski potez, razvijanje storitvene dejavnosti in ohranjanje tradicionalne kulture v skupnosti. Ob sodelovanju v takšnih dejavnostih bodo mladi ljudje razvili močno kulturno identiteto. Septembra 1992 je bil vpeljan petdnevni šolski urnik in odtej se je povečala rekreativna dejavnost v šolah, muzejih, knjižnicah in drugih centrih za otroke in mlade.

Odrasli

Dva temeljna cilja sta v učenju odraslih, Dandanes se od vsakega državljanova pričakuje, da bo živel obogateno življenje, razvijal osebnost in si prizadeval doseči svoje cilje. Obenem morajo odrasli sodelovati v uravnoteženem socialnem in gospodarskem razvoju. Izobraževanje odraslih bi moralo biti, ob učenju, usmerjenem v razvoj kraja, spopolnjeno in izboljšano v skladu s spremembami v socialnoekonomskem razvoju.

Starejši odrasli

Mnogi starejši odrasli se udeležujejo učenja za prosti čas. Izbirajo med opazovanjem dela umetnikov ali pa sodelujejo pri ustvarjanju sami. Pri kulturnem razvoju imajo zelo pomembno vlogo lokalni kulturno-izobraževalni centri, kajti ljudem omogočajo, da sodelujejo v raznovrstnih dejavnostih. Zaradi ohranjanja pomembne kulturne dediščine kraja, imajo skupnostni centri pomembno vlogo v osmišljaju življenja ljudi.

Prostovoljno sodelovanje v učnih dejavnostih bo povečalo zadovoljstvo. Te dejavnosti niso nenavadne ali namenjene samo premožnejšim. Tudi nam ne omogočajo preprostega pridobivanja znanja in spremnosti. Namenjene so predvsem preživetju. Še posebno pomembna je dejavnost udeležencev pri načrtovanju, programiraju in odločanju.

Mreža učnih skupin omogoča razvoj in dopolnjevanje programov. Osrednje in krajevne izobraževalne oblasti in zasebni sektor imajo pomembno vlogo pri uveljavljanju vseživljenjskega učenja.

Otroci in mladina

Za otroke in mladino je učenje kot poraba izločeno iz šolske dejavnosti. Pri oblikovanju značaja je šolska izobrazba omejena na prakso in izkušnje. Natančneje na medčloveške odnose in storitve v skupnosti v uresničevanju vseživljenjskega učenja in tradicionalne kulture. S sodelovanjem v življenju skupnosti, posebno še v tradicionalnih in kulturnih dejavnosti, otroci in mladina brez prisile razvijajo kulturno identiteto z okoljem.

Struktura vseživljenjskega učenja kot porabe

Izobraževalni programi se oblikujejo v skladu s ponudbo in povpraševanjem. Japonska ima zelo razvito in donosno kulturno in izobraževalno industrijo, ki je povezana z javnimi občili, s trgovino in prometom. Številne vrste in različne ravni programov se uresničujejo kot odgovor na potrebe porabnikov in kadar ni dovolj povpraševanja po programih, le-te odpravijo.

Temeljna razlika med kulturno-izobraževalno industrijo in javnim sektorjem je v tem, da si prva prizadeva za čimvečji dobiček, druga pa zagotavlja pravico do izobraževanja. V visokošolskem izobraževanju so potrebe po izobraževanju zelo različne, specializirani programi pa so omejeni zaradi zmanjšanega zneska denarja, učnih pripomočkov in osebja.

Cilj javnega centra je omogočiti učenje v skupnosti, posebno za starejše, invalidne in ekonomsko prikrajšane prebivalce. V javnem sektorju bi morali preučiti možnosti za oblikovanje programov v skladu s potrebami ljudi.

Cilj teh centrov je izboljšati skupnostno izobraževanje, tako da se omogoči pridobivanje znanja in spremnosti socialno izključenim plastem prebivalstva, kot so starejši, invalidni in ekonomsko prikrajšani odrasli. Tako jim omogočajo sodelovanje pri odločanju, to pa zagotovo izboljšuje možnosti za izobraževanje. V javnem sektorju je treba začeti uresničevati programe na temo človekovih pravic in miru, ekologije, uravnoteženega razvoja, večkulturnosti itn. Te vsebine niso namenjene prostočasnim dejavnostim, ravno

tako niso pridobitne, temveč so pomembne za preživetje, ker se ukvarjajo s socialnopolitičnim razvojem.

Sodelovanje pri razvijanju vseživljenjskega učenja

Med kulturno-izobraževalno industrijo in državnimi ter lokalnimi oblastmi je svojevrstno neskladje. Lokalne oblasti:

- zbirajo, obdelujejo in razširjajo informacije o učnih možnostih,
- raziskujejo in ugotavljajo potrebe državljanov, ki temeljijo na evalvacijah udeležencev,
- razvijajo učne metode, ki temeljijo na sodelovanju v skupnosti.

Zaradi denarnih omejitev, pomanjkanja osebja in učnih pripomočkov je želene spremembe težko vpeljevati, zato so nekatere lokalne vlade ustanovali nove organizacije, tako imenovani tretji sektor, da bi lahko razvile in izpeljale spremenjene programe vseživljenjskega učenja. Te organizacije:

- usposabljajo strokovne in skupinske vodje,
- svetujejo in pomagajo pri povezovanju organizacij, ki se ukvarjajo z vseživljenjskim učenjem, v mreže,
- razvijajo sisteme učinkovitega sodelovanja med umetniki in umetniškimi institucijami ter sponzorji,
- spodbujajo podporo industrije.

Strategije za vseživljenjsko učenje kot porabe v prihodnosti

1. Upravljanje, ki izhaja iz izsledkov raziskav na mikro- in makroravnih in diseminacija izsledkov. Raziskovati je treba tale področja; učna zavest, učenčeve potrebe in interesi, učne dejavnosti in možnosti za učenje.
2. Marketinški prijem v raziskovanju, ki povečuje zavest o kakovosti življenja, kot jo je opisal avtor Koji Nakano v 'The Thoughts of Seihin'. Nakano zagovarja minimalno življenjsko raven in visoko kakovost mišljenja.
3. Usmerjenost na ciljne skupine. Najprej bi morali zajeti zaposlene, potem starejše, ki imajo več prostega časa in ne vedo zmeraj, kako naj ga preživijo. Javni sektor bi moral podpreti socialno in ekonomsko prikrajšane pa tudi mentalno in telesno prizadete.
4. Dostop do informacij o izobraževalnih programih, pripomočkih, skupinah in mrežah. V današnji tako zelo informacijsko usmerjeni družbi so takšne informacije zlahka dostopne.
5. Evalvaciji sistema vseživljenjskega učenja kot porabe. Udeleženci so motivirani, če dobijo informacijo, koliko so pri učenju uspešni. V tradicionalnem sistemu izobraževanja učiteljev, ki je še zmeraj v rabi na Japonskem, lahko učitelj pridobi kvalifikacijo v tradicionalnih umetniških predmetih, kot glasba, ples, urejanje cvetja in obredno pitje čaja. Alternativni evalvaciji sistemi so potrebni za preskušanje učenčevih sposobnosti na drugih področjih, posebno v prostovoljskih dejavnostih.

6. Sodelovanje pri odločanju o programih v javnih službah. Predstavniki sindikatov, migracijskih skupin in učencev bi morali sodelovati pri načrtovanju programov, da bi le-ti upoštevali učenčeve zahteve. Uspešen zgled takega sodelovanja je mesto Kawasaki.
7. Usposabljanje učiteljev za izpeljavo programov vseživljenjskega učenja. Usposabljanje in obnavljanje znanja v lokalnem okolju bi moralo pripravljati učitelje za nove vloge v svetovanju in podpiranju vseživljenjskega učenja, ki nadomeščajo tradicionalne šolske metode. Krajevne in mestne oblasti so doslej vlagale denar v graditev raznih centrov, muzejev, knjižnic in razstavnih prostorov, zdaj pa bi morale nameniti več denarja razvoju kadrov, izboljšanju učnega okolja, spodbujanju prostovoljskih dejavnosti in sodelovanja med organizacijami, ki se ukvarjajo z vseživljenjskim učenjem. Zdajšnje institucije bi morale delovati kot kulturni centri, ki bi omogočali ljudem vsakdanje sodelovanje na razstavah in prireditvah.
8. Sodelovanje med sindikati in podjetji. Predstavnike podjetij in sindikatov bi morali najprej pritegniti v proces vseživljenjskega učenja kot porabe. Številna podjetja so že vpeljala prostovoljne počitnice ali pa spodbujajo prostovoljske dejavnosti. Podjetje Honda je že odprlo center za spodbujanje prostovoljskih dejavnosti. V podjetjih je tudi veliko visokošolsko usposobljenih delavcev, ki bi lahko s svojim znanjem razvijali programe vseživljenjskega učenja v skupnostih.
9. Sodelovanje pri zagotavljanju denarja za vseživljenjsko učenje kot porabe. Razni skladi bi morali nameniti več pozornosti projektom, posebno na začetni stopnji razvoja. Zavarovalniška družba Daihyaku Mutual je zgled podjetja, ki podpira tiste, ki se izobražujejo. Iz njenih skladov namenijo 150 skupinam vsako leto 1940 ameriških dolarjev.
10. Ohranjanje in razvijanje kulture. Tradicionalno kulturo kraja podpirajo starejši, ki sodelujejo v številnih kulturnih dejavnostih, kot so ljudske obrti, kaligrafija, ljudska umetnost in tradicionalni športi. Sočasno se ukvarjajo s temi dejavnostmi sami in jih prenašajo mlajšim rodovom. Učni programi, ki zajemajo ohranjanje kulture, imajo pomembno vlogo pri zboljševanju kakovosti življenja in osmišljanju življenja ljudi.
11. Spodbujanje mednarodnega sodelovanja v kulturi in športu. Mednarodno sodelovanje in izmenjave v kulturi in športu v vseh življenjskih obdobjih je bistveno za razvoj izobraževalnih programov.

Makoto Yamaguchi

(Prevod članka, ki je bil objavljen v ELLI Brief, št. 11, maj 1996, str. 6-10; iz angleščine prevedla mag. Ester Možina, ACS)

KOTIČEK JE VAŠ

DOBA na delovnem obisku v Angliji

V času, ko izobraževanje odraslih v Sloveniji dobiva vse več prostora in pomena pri snovanju strategije ekonomskega in socialnih razvoja, ko potrebe iz prakse narekujejo drugačne in nove pristope, smo na DOBI tudi v zadnjem letu stopili korak naprej in uvedli kar nekaj novosti, za katere lahko rečemo, da so pomembno dopolnilo tako v mariborskem kot tudi v slovenskem merilu in bogatijo prakso izobraževanja odraslih. Ker pa je Slovenija mlada država in veja izobraževanja odraslih še ni tako zelo trdna, smo želeli pokukati za vrata ene tistih dežel, kjer je tradicija izobraževanja odraslih mnogo daljsa in zaradi tega tudi bolj razvita. Tako se je oblikovala ideja o delovnem obisku DOBE v Angliji, ki je potekal med 10. in 17. junijem letos, kjer smo si ogledali in spoznali delovanje centrov za samostojno učenje ter državnih in zasebnih jezikovnih šol. Za obisk smo izbrali nekaj ustanov in ljudi, s katerimi smo že sodelovali, z drugimi pa smo navezali stike prvič. Zaradi časovne omejenosti smo se odločili, da obiščemo ustanove dveh največjih mest: Birminghama in Londona.

Na začetku bi radi omenili celodnevni obisk ustanove, ki ni neposredno povezana z izvajanjem izobraževanja odraslih, je pa zelo pomemben del v njegovi verigi. To je hiša za distribucijo materialov za samostojno učenje BOLDU v Birminghamu, s katero sodelujemo že od samega začetka snovanja Središča za spodbujanje učenja na DOBI. Pri njih je mogoče dobiti vse informacije o tem, kakšni materiali za samostojno učenje obstajajo v Angliji, skrbijo pa tudi zato, da vam svetujejo, kateri materiali bi gledel na vaše želje in potrebe bolje ustrezali. V zadnjih nekaj mesecih pa so se združili z enim od centrov za samostojno učenje, kjer bodo tudi v neposredni praksi spremljali ustreznost, primernost in kvaliteto gradiv za samostojno učenje.

Samostojno učenje v Angliji

Anglija ima združenje, v katerega so vključeni posamezniki in organizacije, ki se ukvarjajo s samostojnim učenjem na nacionalnem nivoju (National Open Learning Society), ki se kakorkoli dotikajo dejavnosti samostojnega učenja, od založniških hiš do piscev, oblikovalcev in distributerjev materialov za samostojno učenje. Osnovno poslanstvo te organizacije pa je izmenjava informacij in novosti na področju samostojnega učenja.

Po obisku šestih ustanov, kjer imajo različne koncepte izvajanja samostojnega učenja, lahko rečemo, da usmeritve razvoja prilagajajo konkretnim, specifičnim potrebam okolja, v katerem se nahajajo. Ta različnost konceptov se kaže tudi skozi različnost imen, ki jih zanje uporabljajo - to pa kaže tudi dosednja praksa na slovenskih tleh.

Centre, ki mo si jih ogledali, organizacijsko delujejo kot:

- del izobraževalnega centra tovarne,
- organizacijska enota srednje šole (collega), kjer se izvaja usposabljanje za (basic skills) s svetovalno službo (Advice Centre),

- dodatna možnost izobraževanja na jezikovnih šolah,
- del knjižničnega sistema,
- dejavnost podobne enote, kot je pri nas krajevna skupnost (Community Centre),
- ena od možnosti študija za pridobitev izobrazbe s pomočjo mentorja po programih, ki imajo oznako standardnega programa na nacionalnem nivoju.

Opažanja delovanja teh centrov lahko strnemo v nekaj ugotovitev. Predvsem je njihova skupna značilnost ta, da so prostorsko mnogo večji, kot naši in z veliko več gradivi, materiali in tehnične opreme, ki jo potrebujemo v centrih za samostojno učenje. Pri nas pa se z gotovostjo lahko pohvalimo nad urejenostjo tovrstnih centrov, ki so v večini mnogo bolj prijazni, to pa vsekakor lahko pripisemo drugačni kulturi učenja.

Zanimala so nas tudi gradiva, ki jih za samostojno učenje uporabljajo, saj pri našem delu ugotavljamo, da jih na slovenskem jezikovnem področju skorajda ni in smo zato prisiljeni posegati na tuje trge. Pri jezikovnem izobraževanju na višjih stopnjah je to sicer manj moteče, zatakne pa se pri začetnih stopnjah jezika (kateregakoli) in pa seveda na vseh ostalih področjih, kjer lahko rečemo, da pravzaprav nimamo materialov za samostojno učenje. Tu imamo v Sloveniji vsekakor primanjkljaj, verjetno pa nam manjka tudi kadra, ki bi bil usposobljen za pripravo tovorstnih gradiv. Kako se lotiti priprave gradiv bi se prav gotovo v nekaterih dimenzijah lahko zgledovali po Angležih, saj imajo materialov za samostojno učenje zelo veliko, v različnih kombinacijah z AV materialom, računalniške verzije in CD-ROM-e in to za najrazličnejša področja. Vsekakor pa so mojstri pri oblikovanju pisanih gradiv, ki so prav vabljiva in že brez audio ali video materialov sama po sebi zelo privlačna.

Naj kot zanimivost dodamo, da kljub dolgoletni tradiciji samostojnega učenja, tudi Anglija nima standarda ali normativa, ki bi predpisoval, kakšni naj bodo vsaj v osnovnih okvirih materiali za samostojno učenje. Tako ta nastajajo svobodno, po presoji pisca, potreb, izvrže pa jih - če niso uporabna - sam trg.

Če se primerjamo z njimi po vseh ostalih organizacijskih plateh, pa mogoče dodamo le-to, da vsak na svojem področju oz. vsak v svojem centru zelo dobro delamo in smo glede na fazo razvoja samostojnega učenja pri nas, lahko nase ponosni. Imamo pa "čisto slovensko napako": mnogo bolj zaprti smo kot Angleži in med seboj premašo sodelujemo.

Jezikovne šole v Angliji

Tudi po obisku kar lepega števila renomiranih jezikovnih šol, lahko vtise strnemo v nekaj glavnih točk.

Glavna prednost jezikovnih šol v Angliji je zagotovo tradicija, s katero se ponašajo, in privabljajo v njihovo sredo veliko število ljudi s celega sveta. Prav velikost jezikovnih šol (veliko število skupin na posamezni stopnji) hkrati omogoča večjo notranjo fleksibilnost oz. možnost oblikovanja homogenih skupin glede na predznanje, interese in želje posameznikov.

Prav tako je njihova prednost v tem, da imajo veliko izbiro materialov za dodatno delo in samostojno učenje, s katerimi praviloma vsaka šola pestri in dopolnjuje svojo redno ponudbo izobraževalnih programov.

V Angliji nimajo inštitucije ali telesa na nacionalnem nivoju, ki bi nadzoroval kvaliteto in način dela jezikovnih šol. V poplavi šol, med katerimi so nekatere pač bolj in druge manj kvalitetne, so se tiste z večjimi ambicijami pričele že pred leti združevati v različna združenja. Ta združenja imajo natančno izdelane kriterije delovanja in se vanje lahko vključi le šola, ki tem kriterijem ustreza. Da pa nivo uslug in dela ne pade, skrbijo nadzorne komisije teh združenj, ki nenajavljeni obiskujejo svoje članice in preverjajo, ali šola deluje v skladu z njihovimi kriteriji. Zanimivo je, da so jezikovne šole v Angliji financirane na podoben način kot jezikovne šole pri nas, le da je vpliv in obveza lokalne skupnosti v tem pogledu v Angliji mnogo večja, pri nas pa se lokalne skupnosti obvez žal še kar ne ali nočejo zavestati.

Zato pa v Sloveniji marsikatera šola ne rabi zardevati, ko primerjamo urejenost in tehnično opremljenost učilnic in drugih prostorov, še manj pa, ko primerjamo sistem svetovanja udeležencem in spremeljanje njihovega napredovanja. Če smo majčkeno samovšečni, lahko celo rečemo, da bi se v tej smeri Angleži pri nas naučili marsičesa novega.

Tudi naši predavatelji korakajo "vštric" z angleškimi. Didaktično in metodološko sledimo vsem novostim in jih uspešno vključujemo v naše delo. Poznamo in uporabljamo tudi vse najnovejše učbenike. Kot odraz preteklih časov, ko ni bilo na voljo toliko materialov in knjig "receptov", pa morda lahko celo ugotovimo, da nas odlikuje tudi večja iznajdljivost in več izvirnih idej.

Obisk Anglije je bil vsekakor zelo zanimiv in koristen. Čas, ki smo ga preživeli na otoku pa dobro izkoriščen še posebej zato, ker smo navezali veliko novih stikov in ker je potrdil naše prepričanje o tem, da delamo pri nas dobro in kvalitetno.

Ema Perme, Irena Amič, DOBA Maribor

NOVA KNJIGA

International Encyclopedia of Adult Education and Training Second Edition, 1996

Enciklopedija o izobraževanju in usposabljanju odraslih, ki jo je uredil Albert C. Tuijnman, izdala pa založba Pergamon, sistematično podaja širši in hkrati aktualen pregled akademskih dosežkov in znanj v izobraževanju in usposabljanju odraslih - problemov, teorij, politike, prakse in ustanov, ki so s tem povezani. Njen namen je odgovoriti na vprašanja, ki se ob tem porajajo.

Znanje v izobraževanju in usposabljanju odraslih je zmeraj sprejemljivo za nova odkritja in hkrati multidisciplinarno. Jedro znanja neprestano dopolnjujejo številne uveljavljene akademske panoge s svojimi izsledki in vpogledi. Ker je jedro usmerjeno večstransko, ne moremo ponuditi enovitega odgovora na vprašanje, kaj ga sestavlja, kako in zakaj.

Znanje o izobraževanju odraslih je široko razvijeno in v marsičem nepopolno. Kakršen koli poskus strukturiranja jedra, ki sestavlja andragoško znanje, je zelo težaven, kajti številni elementi, ki so deli "sestavljanke" še zmeraj manjkajo ali pa še niso priznani. Pričujoča enciklopedija je prvi poskus organiziranja in razvrščanja znanja in vpogledov, povezanih s široko razvejanim področjem, ki ga poimenujemo z izrazi "izobraževanje odraslih" ali "andragogika", "usposabljanje odraslih" in "vseživljenjsko izobraževanje".

Posamezne stopnje v času nastajanja enciklopedije

V knjigi je 161 prispevkov, ki so jih napisali vodilni strokovnjaki s tega področja iz več kot 35 dežel z vseh koncov sveta. Odločitev za oblikovanje enciklopedije je bila sprejeta leta 1994. Številni prispevki so bili napisani že leta 1991 za obširno splošno enciklopedijo pedagoških ved. Avtorji so članke ponovno pregledali in posodobili, tako da prinašajo najnovejša spoznanja o izobraževanju odraslih. Izbor tem v pričujoči publikaciji je veliko bolj pretehan, kot je bil v sorodni pedagoški enciklopediji, zato je približno tretjina prispevkov na novo napisana.

Konceptualni okvir enciklopedije

Izraz "izobraževanje odraslih" pomeni v tem besedilu tako sam proces kot tudi druge strukture in ustanove, ki so nastale zato, da bi ga predstavile. Uporabljamo definicijo, ki jo je leta 1976 sprejela organizacija Unesco in se je tudi najbolj uveljavila. Po omenjeni definiciji pomeni izobraževanje odraslih izobraževalne procese, formalne in druge, namenjene osebam, ki jih okolje, v katerega sodijo, šteje za odrasle in jim omogoča sistematično zasnovane in dalj časa trajajoče oblike učnih dejavnosti; sem spadajo prostočasne dejavnosti, izobraževanje kot naložba, poklicno izobraževanje za mlade in odrasle, ki so zapustili šolo, usposabljanje za delo in iz dela in poklicno nadaljevalno usposabljanje. Po terminologiji Unesca izobraževanje odraslih in nenehno poklicno usposabljanje nista ločeni področji. Številni prispevki so usmerjeni na obe področji in pisci se nanje sklicujejo, kadar pa se zaradi večje razumljivosti lotevajo posebnih vprašanj, jih obravnavajo vzporedno, tako poglede na izobraževanje odraslih kot nenehno poklicno usposabljanje.

Prispevki so razvrščeni v sedem poglavij. Vsako je razdeljeno na dve podpoglavlji ali več, v njih pa so obravnavana posamična specifična področja. Znanje o izobraževanju in usposabljanju odraslih je obravnavano na dveh ravneh, tako imenovano "meta znanje" in "substancialno znanje".

"Meta znanje" se nanaša na poznavanje temeljnih epistemoloških iztočnic in metodoloških paradigem, ki sestavljajo tako naravoslovno kot družboslovno znanost. Dalje se nanaša na poznavanje konceptualnih in teoretičnih smernic, ki delujejo v izobraževanju odraslih. Prvo poglavje se deli v štiri podpoglavlja: Pojmovanje, Teme in teorije, Usmeritve v različne discipline ter Epistemološka in raziskovalna metodologija. Podpoglavlja se med seboj prepletajo.

"Substancialno znanje" ponuja informacije o ciljih, sredstvih in pomenu izobraževanja odraslih. Obravnavata izobraževalno politiko in prakso, organiziranost izobraževanja odraslih kot enoto družbenogospodarskega in izobraževalnega sistema, ustanove in njihove odjemalce, učne procese pri odraslih, način poučevanja in metode, ki lajšajo učenje odraslih, teorijo in prakso pri evalvaciji in vrednotenju, ki je za to področje

specifično. Ta del zajema šest dokaj različnih področij znanja v izobraževanju odraslih, ki pa se prepletajo: Politika, stroški in financiranje, Človekov razvoj in izobraževanje odraslih, Izobraževalna tehnologija, Udeležba in ponudba, Organizacija, Evalvacija in merjenje.

Vsebina enciklopedije

Vsebine ponujajo povzetek vsega tekočega znanja, najpomembnejših tem izobraževanja odraslih, izbranih iz svetovnega slovstva in virov.

Prvi del zajema prispevke, ki iz najrazličnejših zornih kotov označujejo konceptualne orise, teme in teorije, usmeritve v različne discipline in raziskovalne metode, ki so najprimernejše za izobraževanje odraslih, definicije in razlage izobraževanja odraslih, vseživljenjskega učenja, nenehnega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja. V naslednjem delu so orisane temeljne teme in teorije izobraževanja odraslih. Drugi del obravnava izobraževalno politiko, stroške in financiranje. Prispevki osvetljujejo predvsem različna stališča do tega področja, od tega, da je država pri financirjanju izobraževanja odraslih ključnega pomena, do mnenja naj bi se vlada sploh ne vmešavala v to področje in bi bilo le-to prepuščeno trgu.

Tretji del obravnava najprej najrazličnejše teorije in raziskave, ki se ukvarjajo s človekovim razvojem, nato pa še tiste o učenju odraslih. Teme obravnavajo uvod v to področje in opisujejo teorije in kontroverzna razmišljjanja in perspektive, ki izhajajo predvsem iz socialne, kognitivne in razvojne psihologije.

Cetrti del je namenjen najrazličnejšim vidikom izobraževalne tehnologije - predvsem načrtovanju, implementaciji in evalvaciji procesov in virov v izobraževanju odraslih. Skuša nam predložiti, kako pomembno je, da je vsako izobraževanje, bodisi v učilnici ali na daljavo, treba skrbno, sistematično načrtovati, organizirano vpeljevati in evalvirati.

Peti del preučuje povpraševanje in ponudbo priložnosti za izobraževanje odraslih. Pisci prispevkov se ukvarjajo predvsem z ugotovitvijo, da je premalo pozornosti namenjeno prilagajanju možnosti za tovrstno izobraževanje različnim ciljnim skupinam in različni sestavi udeležencev (izjema so le ženske študentke in študentje visokih šol, vpisani ob delu). Poleg tega obravnava ta del še pomen vloge spodbujanja (motivacije) k učenju, svetovalne dejavnosti, osip in oblike pomoči, ki jih ponujajo ustanove odraslim študentom.

Šesti del je osredotočen na mednarodne, območne in državne ustanove, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih. Posebej je opozorjeno na dva primera, in sicer iz Kitajske in Japonske. Opisana je dejavnost mednarodnih organizacij kot je Mednarodni svet za izobraževanje odraslih (International Council for Adult Education) in še nekaj drugih.

Zadnji, sedmi del preučuje možnosti in vrednotenje izobraževanja odraslih v povezavi z nenehnim poklicnim usposabljanjem. Prispevki tega dela so v tesni soodvisnosti z nekaterimi prispevki iz prvega dela, predvsem s tistimi, ki govorijo o epistemologiji in raziskovalni metodologiji. Ukvajajo se s prihodnostjo različnih zvrsti, z namenom in načrtovanjem, implementacijo in uporabo evalvacije v izobraževanju odraslih.

Ker je bilo vse to v preteklosti zapostavljeno, prispevki v tem delu širše obravnavajo izobraževanje na daljavo in javno razpisane programe usposabljanja. Delno obravnavajo tudi meritve in statistične metode.

Zavedamo se, da je kljub široki paleti področij, ki jih v svojih prispevkih zajema pričujoča enciklopedija, katero gotovo izpuščeno. Upamo pa, da je takšnih tem malo in da bo enciklopedija kljub temu koristila številnim bralcem, ki se kakor koli ukvarjajo z izobraževanjem odraslih ali pa jih le-to posebno zanima.

(Uvod v enciklopedijo prevedla in priredila Nataša E. Jelenc, ACS)

IŠČEMO PRAVE IZRAZE

Učeča se družba

Pred časom smo napovedali, da bomo za presojo o ustreznosti nekaterih strokovnih izrazov, ki vam jih predstavljamo v naši rubriki in o katerih razmišljamo, ali so pravi ali ne, zaprosili strokovnjake, sloveniste. Pripravljenost za takšno presojanje nam je že pred časom sporočil Inštitut za slovenski jezik Fran Ramovš, ki deluje pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Zdaj smo od tamkajšnjih izvedencev dobili prvo izvedensko mnenje in vam ga takoj sporočamo. Posebno še, ker se obravnavani izraz - 'učeča se družba' - zdaj veliko uporablja v povezavi s projektom Teden vseživljenskega učenja.

'Družba, kjer se uči', '... ki se uči' ali 'učeča se družba'?

Strokovnjaki so presodili, da je najustreznejši izraz vendarle *'učeča se družba'*. Svoje mnenje utemeljujejo takole: (sporočamo vam kar cel dopis)

'Spoštovani ...,

V zvezi z našim pogовором dne 11.6.1996 glede termina *učeča se družba* ali *družba, ki se uči* ali *družba, kjer se uči* Vam posredujem mnenje Komisije za slovenski pravopis: najprimernejši je izraz *učeča se družba*.

Pri tem naj Vas ne moti izdeležniški pridevnik *učeč se*; razvezava *družba, ki se uči* je lahko v sobesedilu moteča, saj lahko pride do dveh odvisnikov s *ki*; *družba, kjer se uči* pa opredeljuje predvsem prostorsko.

Lep pozdrav,

Predstojnica inštituta
dr. Varja Cvetko Orešnik

Zaželimo torej izrazu *učeča se družba*, da bi se v naši vsakdanji in strokovni rabi čim bolj trdno prijel.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

POSVETI, KONFERENCE

Strokovno posvetovanje Bralnega društva Slovenije Pouk branja z vidika prenove Ljubljana, od 12. do 13. septembra 1996

"Prenova slovenskega izobraževalnega sistema sega tudi na področje bralnega pouka v osnovni in srednji šoli. Cilj predvidenega modela bralnega pouka je funkcionalna bralna pismenost, ki zajema sposobnosti razumevanja, uporabe in tvorjenja tistih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in/ali so pomembne za posameznika. Ta cilj je osrednja tema letošnjega posvetovanja, ki ga prireja Bralno društvo Slovenije s sodelovanjem Filozofske fakultete v Ljubljani in Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani."

Posvetovanje se bo začelo v četrtek, 12. septembra, ob 10. uri. Oba dneva bodo predavanja z razpravo, popoldne pa delavnice in ogledi. Posvet se bo končal v petek popoldne s skupščino Bralnega društva Slovenije.

Prijave pošljite do 5. septembra 1996 na naslov: Bralno društvo Slovenije, 1000 Ljubljana, Turjaška 1. Za člane društva je udeležba brezplačna, ostali pa morajo plačati 4000 tolarjev kotizacije. Več podatkov lahko dobite pri Silvi Novljan, telefon 12 55 014.

Mednarodna izvedenska konferenca Strokovno v formalnem in neformalnem izobraževanju odraslih in nadaljevalnem izobraževanju

Leuven, Belgija, od 19. do 20. septembra 1996

Konferenca je organizirana v počastitev 30-letnice Oddelka za socialno pedagogiko (1966-1996) na Univerzi v Leuvnu in v počastitev enega od njenih ustanoviteljev, prof. dr. Walterja Leirmana, ki septembra 1996 odhaja v pokoj.

Udeleženci se bodo ukvarjali z orisom, s položajem in potrditvijo strokovnega usposabljanja na različnih področjih izobraževanja odraslih in nadaljevalnega izobraževanja, kot so politično, družbeno kulturno in družinsko življenje, izobraževanje v območni skupnosti in poklicno/strokovno izobraževanje.

Predvidene so štiri glavne teme:

- Razvoj družbe in znanosti in njun vpliv na profesionalizacijo

- Spremembe možnosti (struktturnih in organizacijskih), za izobraževanje odraslih in posledice za položaj in vlogo izobraževalca odraslih
- Vzajemno delovanje med procesi izobraževanja odraslih in družbenimi spremembami in njihovimi posledicami glede na posege izobraževalcev odraslih
- Ključne pristojnosti izobraževalcev odraslih in izzivi njihovega usposabljanja

Konference se bodo udeležili med drugimi tudi S. Brookfield, M. Hellmans, T. Jansen, W. Leirman, H. Siebert, F. Pggeler.

Kotizacija je 250 ameriških dolarjev ali 7000 belgijskih frankov.

Informacije dobite na naslovu: Afd. Sociale Pedagogiek, K.U. Leuven, Vesaliusstraat 2, 3000 Leuven; telefon 0032 16 326205, faks 0032 16 326211, E-mail: marc.vlecken@ped.kuleuven.ac.be

Uporabniki interneta pa lahko dobijo informacije o Leuvenu (hoteli, kulturne prireditve idr.) na http://www.leuven.be/Leuven/leuven_engels.htm

Kopijo informacije in prijavnice lahko dobite tudi pri uredniku Novičk.

1. evropska konferenca in razstava Obvladovanje in uravnavanje ekonomskega prehoda Bruselj, od 1. do 3. oktobra 1996

Na konferenci z naslovom Obvladovanje in uravnavanje ekonomskega prehoda: znanje in strategije v novih tržnih gospodarstvih, ki jo organizira Evropska fondacija za poklicno usposabljanje (European Training Foundation), se bodo srečali načrtovalci politike in izvajalci praktiki, ki sodelujejo pri prehodu (tranziciji) držav srednje in vzhodne Evrope ter srednje Azije.

Cilj konference je boljše razumevanje procesa prehoda - od ravni načrtovanja do izpeljave. Pozornost bo namenjena znanju in struktturnim spremembam. Pogovarjali se bodo o prihodnjih nalogah in se dogovorili, kako se lotiti skupnih projektov, da bi dosegli čim boljše uspehe. Predstavljeni bodo programi Phare, Tacis in Tempus ter bilateralne pobude držav, ustanov, strokovnih teles in drugih organizacij.

Razprave, predavanja in predstavitve bodo usmerjene v štiri tematske sklope:

- Izobraževanje in usposabljanje
- Menedžersko znanje
- Denarna in zakonska infrastruktura
- Vlada in uprava

Kotizacija je 665.50 britanskih funtov ali 30613 belgijskih frankov. Za predstavnike nekomercialnih organizacij je predvideno omejeno število mest z znižano kotizacijo 423.50 britanskih funtov ali 19481 belgijskih frankov, ravno tako za udeležence iz držav v prehodu - 181.50 britanskih funtov ali 8470 belgijskih frankov.

Prijave pošljite na naslov: Clare McSheaffrey, Administrator, Touchstone Exhibition and Conferences, 4 Red Lion St, Richmond, Surrey TW9 1RW, United Kingdom, telefon 0044 181 332 0044, faks 0044 181 332 0874.

Fotokopijo programa in prijavnice lahko dobite tudi pri uredniku Novičk.

=====
**Mednarodna konferenca o programiraju
vseživljenjskega učenja**
Ustvarjanje novih obetavnih področij
Čikago, od 5. do 7. decembra 1996

To je letna konferenca, ki jo organizira Learning Resources Network (LERN) iz Manhattana v Kansasu, ZDA. Pričakujejo več kot 600 udeležencev; ti bodo lahko na predavanjih in za omizji poslušali in razpravljali o poslovodenju, trženju izobraževalnih dejavnosti po internetu, oblikovanju publikacij in drugih temah, povezanih z vseživljenjskim izobraževanjem in učenjem.

Da bi privabili več udeležencev iz drugih držav (zunaj Severne Amerike), zahtevajo zanje le polovično kotizacijo 197.50 dolarjev (za člane LERN-a) oz. 247.50 (za nečlane). Prijave pošljite na naslov: LERN, 1550 Hayes Drive, Manhattan, Kansas 66502; številka faksa: 001 913 539 7766, telefonska številka: 001 800 678 5376 ext. 618.

=====
Konferenca 1997
**Vseživljenjsko učenje: Resničnost,
retorika in politika**
Vabilo k udeležbi

Organizatorji te mednarodne konference iz Univerze v Surrey, Guilford, Anglija (v sodelovanju s European Society for Research in the Education of Adults - ESREA in UK Standing Conference on University Teaching and Research in the Education of Adults - SCUTREA) že zdaj vabijo k udeležbi z referati in drugimi prispevki na konferenci, ki bo potekala od petka, 4. julija, do nedelje, 6. julija 1997.

Prispevki udeležencev naj bi obravnavali teče teme:

1. Politika in vseživljenjsko učenje: mednarodne izkušnje
2. Izginjanje meja: vseživljenjsko učenje in informacijska družba
3. Prožne povezave: vseživljenjsko učenje in organizacija
4. Družbene prioritete in kulturna identiteta
5. Učeča se družba, politika in javna sfera

Zaželeni so analitični prispevki, ne opisuječi. Prispevke prijavite do 11. novembra 1996. Prijava mora vsebovati: kopijo naslovne strani (z imenom avtorja, organizacije, naslovom, naslovom prispevka, posebno izjavo) in štiri izvode povzetka (ne daljšega od ene strani). Prijave bo (anonimno) pregledala redakcijska skupina in o izidu obvestila izbrane avtorje do 23. decembra 1996. Le-ti bodo morali poslati celotna besedila do 1. aprila 1997.

Več informacij lahko dobite na naslovu: John Holford, Department of Educational Studies, University of Surrey, Guilford GU2 5XH, England; telefon 0044 1483 300800 ext. 3169, faks 0044 1483 259519, E-mail: j.holford@surrey.ac.uk

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Cantor, Jeffrey A.: *Delivering instruction to adult learners*. Toronto ; Middletown : Wall and Emerson, 1992. 212 str.

Carter, Neil; Rudolf Klein; Patricia Day: *How organisations measure success : the use of performance indicators in government*. London ; New York : Routledge, 1992. 202 str.

Continuing education in British Columbia's colleges and institutes : a foundation for lifelong learning. Vancouver : University of British Columbia, Centre for Policy Studies in Education, 1992. 35 str.

Continuing education in the colleges & institutes of British Columbia - 1992 and Beyond / Ministry of Advancend Education, Training and Tecnology. Vancouver : Ministry of Advancend Education, Training and Tecnology, 1992. 188 str. loč. pag.

Cranton, Patricia: *Planning instruction for adult learners*. Toronto ; Dayton : Wall and Emerson, 1989. 215 str.

Cranton, Patricia: *Working with adult learners*. Toronto ; Dayton : Wall and Emerson, 1989. 234 str.

Crux, Sandra C.: Learning strategies for adults. Toronto ; Middletown : Wall and Emerson, 1991. 130 str.

The Danish folkhøjskole today : a description of residential adult education in Denmark / ed. by Arne Andresén and Sigurd Kvaernedrup. Kobenhavn : The Folkehøjskole Association of Denmark and The Folkehøjskole Information Office, 1992. 39 str.

Drucker, Peter: Nova zbilja. Zagreb : Novi liber, 1992. 237 str. (Biblioteka Erasmus ; 2)

The ENFO information pack. Dublin : The Environmental Information Service, 1992

Fasold, Ralph: The sociolinguistics of language. Oxford ; Cambridge : Blackwell, 1990. 342 str.

Fingeret, Hanna Arlene: Adult literacy education : current and future directions : an update. Columbus : ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, 1992. 57 str. (Information series ; No. 355)

40th anniversary of the Unesco Institute for Education. Hamburg : UIE, 1992. 61 str.

Foster, Pablo: A manual for staff development trainers. Leicester : NIACE CYMRU. 97 str.

Further and higher education act 1992 : chapter 13. London : HMSO Publications Centre, 1992. 104 str.

Hay, Julie: Transactional analysis for trainers. London : McGraw-Hill, 1992. 219 str.

Held, David: Models of democracy. Cambridge : Polity Press, 1987. 321 str.

Illiteracy in the European community : research problems and research findings / eds. Willem Fase ... (et al.). De Lier : Academish Boeken Centrum, 1992. 202 str.

Jones, Ann; Gill Kirkup; Adrian Kirkwood: Personal computers for distance education : the study of an educational innovation. London : Paul Chapman Publishing, 1992. 180 str.

Kitaev, Igor V.: Management of budgetary deficits in higher education institutions : current international experience and practice. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 20 str. (IIEP contributions ; No. 12)

Language, memory, and aging / ed. by Leah L. Light and Deborah M. Burke. Cambridge ; Melbourne : 1988. 281 str.

Legitimation in adult education / authors Peter Jarvis ... (et al.). Tampere : University of Tampere, Institute for Extension Studies, 1992. 99 str. (Publications, serie A ; 2/92)

Liberal adult education : perspectives and projects / ed. by Chris Duke. Coventry : University of Warwick, Department of Continuing Education, 1992. 108 str. (A discussion paper in continuing education ; No. 4)

Literacy and basic education in Europe on the eve of the 21st century : report of the Sixth All-European Conference of Directors of Educational Research Institutions, Bled, 9-12 October 1990 / edited by Paul Bélanger, Christiana Winter, Angela Sutton. Amsterdam (etc.) : Swets and Zeitlinger, 1992. 158 str. (European meetings on educational research ; Vol. 29, Pt. B)

Literacy, numeracy and adults : evidence from the National Child Development Study. 16 str.

Mednarodna primerjalna analiza študija andragogov na izbranem vzorcu tujih univerz; urednik prof. dr. Ana Krajnc. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko, 1992. 109 str.

Megginson, David; Mike Pedler: Self-development : a facilitator's guide. London : McGraw-Hill, 1992. 172 str. (The McGraw-Hill Training Series)

Merk, Richard: Weiterbildungsmanagement : Bildung erfolgreich und innovativ managen. Neuwied ; Kriftel ; Berlin : Luchterhand, 1992. 376 str. (Grundlagen der Weiterbildung)

Miličić, Vjekoslav: Smisleno učenje. VI. dopunjeno i izmijenjeno izdanje. Zagreb : Alinea, 1992. 73 str. (Biblioteka Komunikologija)

Model indicators of program quality for adult education programs. Washington : Office ov Vocational and Adult Education, U.S. Department of Education, 1992. 11 str., (10) str. pril.

Modular accreditation scheme. Guide. Alsager : Crewe+Alsager College of Higher Education, 1992. 20 str.

Munson, Lawrence S.: How to conduct training seminars : a complete reference guide for training managers and professionals. Second ed. New York (etc.) : McGraw-Hill, 1992. 245 str.

Not just a number : experiences of workplace learning / by workers in the North of England ; edited by Fiona Frank. Lancaster : Lancaster University, 1992. 52 str.

Not just a number : adult basic education at work (Video posnetek). Lancaster : Lancaster University, CSET, 1992(?). 1 videokaseta (VHS)

Oliveira, M. J.: Higher education and employment : the changing relationship. Les développements récents de la formation professionnelle continue : contribution nationale : Portugal. Paris : OECD, 1992. 9 str.

Otter, Sue: Handbook for admission tutors : to science and engineering degree courses. Leicester : UDACE, 1991. 49 str.

Pierret, Maria: Equal opportunities and vocational training : evaluation of in-company vocational training for women. Berlin : CEDEFOP, 1992. 117 str.

Pinnington, Ashly: Using video in training and education. London : McGraw-Hill, 1992. 159 str. (The McGraw-Hill Training Series)

Postlethwaite, T. Neville; Kenneth N. Ross: Effective schools in reading : implications for educational planners : an exploratory study. Hague : The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), 1992. 87 str.

Prior learning assessment : results of nationwide institutional survey / with an analysis and summary by Mary Fugate and Ruth Chapman. Chicago : The Council for Adult and Experiential Learning (CAEL), 1992. 152 str.

Public expenditure on higher education : a Comparative Study in the Member States of the European Community / Frans Kaiser... (et al.). London ; Philadelphia : Jessica Kingsley Publishers, 1992. 252 str.

Qualifizierung von Langzeitarbeitslosen : Expertengespräch zum Thema Berufliche Qualifizierung von Langzeitarbeitslosen am 4. Oktober 1990 in Berlin. Bonn : Bundesminister für Bildung und Wissenschaft, 1992. 79 str.

Ramsland, Katherine M.: The art of learning : a self-help manual for students. New York : State University of New York Press, 1992. 236 str.

Stewart, Susan; Reynolds, John; Eldson, K. T. : Adult learning in voluntary organisations. Vol 2, case studies 3-15. Nottingham : University of Nottingham, Department of Adult Education, 1992. 236 str.

Strategies for vocational education and training in Europe / edited by W.B. Rust. Volume IV. London : Association of Vocational Colleges International ; International Federation of Colleges for Vocational Education, 1992. 118 str.

Ulsamer, Bertold: Erfolgstraining für Manager : ihr Mentalkurs zur Spitzenleistung. Düsseldorf (usw.) : Econ, 1992. 325 str.

A Unesco-led conference on adult learning in the perspective of lifelong education : Fifth International Conference on Adult Education, Hamburg, Germany, 14-18 July 1997. 13 str.

Visions of post-compulsory education / edited by Ian McNay. Buckingham ; Philadelphia : The Society for Research into Higher Education ; Open University Press, 1992. 180 str.

Voluntary associations in East and West Europe / J. Katus and J. Tóth, eds. Bussum : EuroNetwork, 1991. 241 str.

Wagner, Daniel A.: Literacy : developing the future. Paris : Unesco, 1991. 146 str. (International yearbook of education ; Vol. 43)

Webb, Terry Wyler; Webb, Douglas: Accelerated learning with music : a trainer's manual. Norcross : Accelerated Learning Systems, 1990. 200 str. Priloga: Six concerts. (Zvočni posnetek). 3 avdiokasete

Weiterbildung im Zeichen von Arbeitslosigkeit : Erfahrungsberichte aus Volkshochschulen. Frankfurt (Main) : Pädagogische Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, 1984. 99 str. (Berichte, Materialien, Planungshilfen)

Weiterbildungsdatenbanken = Plus durch Kooperation : Empfehlungen zur Kooperation von Weiterbildungsdatenbanken. Bonn : Deutscher Industrie- und Handelstag (DIHT), 1992. 20 str.

Weiterbildungslesebuch = Manuel d'information sur la formation continue = Textbook on continuing education and training : 5.-9. 10. '92 : Eurotrain for training. Berlin : BBJ Verlag, 1992. 238 str. Referati 4. evropskega kongresa o nadaljevalnem izobraževanju in usposabljanju, 5.-9. oktober 1992 (4th European Congress on Continuing Education and Training)

Wells, Gordon; Chang-Wells, Gén Ling: Constructing knowledge together : classroom as centers of inquiry and literacy. Portsmouth : Heinemann, 1992. 192 str.

Whitaker, Urban: Assessing learning : standards, principles, and procedures. Philadelphia : CAEL (Council for Adult and Experiential Learning), 1989

Wirth, Arthur G.: Education and the work for the year 2000 : choices we face. San Francisco : Jossey-Bass, 1992. 232 str. (The Jossey-Bass education series)

Woodhal, Maureen: Lending for learning : designing a student loan programme for developing countries. London : Commonwealth Secretariat, 1987. 111 str.

Work-based learning in further education : a review by HMI. London : Her Majesty's Inspectorate, Department of Education and Science, 1990. 24 str. (Education observed)

World declaration on education for all. Framework for action to meet basic learning needs : adopted by the World Conference on Education for All Meeting Basic Learning Needs, Jomtien, Thailand, 5-9 March 1990. New York : Inter-Agency Commission for the World Conference on Education for All, 1990. 10; 21 str.

Woodhall, Maureen: Cost-benefit analysis in educational planning. 3rd ed. Paris : Unesco, International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 73 str. (Fundamentals of educational planning ; 13)

World literacy in the year 2000 / editors Daniel A. Wagner, Laurel D. Puchner. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage Publications, 1992. 228 str. (The Annals of The American Academy of Political and Social Science ; Vol. 520, March 1992)

Peter Monetti, ACS

Spoštovani bralci Novičk!

Sporočamo vam, da je knjižnica ACS zaprta do 18. avgusta 1996.

Želimo vam prijetno počitnikovanje!

Uredništvo Novičk

ACS
\$450